

AGUSTÍ CLUA

SALABROR

I PREMI SANT BOI DE LLUÇANÈS
DE NOVEL·LA BREU 2017

Notes de color

Notes de Color — 90

SALABROR

AGUSTÍ CLUA

I PREMI SANT BOI DE LLUÇANÈS DE NOVEL·LA BREU 2017

Cossetània
EDICIONS

Aquesta obra va obtenir el I Premi Sant Boi de Lluçanès de novel·la breu 2017,
convocat per l'Ajuntament de Sant Boi de Lluçanès.

El jurat que atorgà el premi estava format per David Castillo, Josep Checa,
Jordi Dorca, Toni Gol i Daniel Montaña.

Editat amb la col·laboració de:

Ajuntament de Sant Boi de Lluçanès

Primera edició: agost del 2018

© del text: Agustí Clua

© de l'edició:
9 Grup Editorial
Cossetània Edicions
C. de la Violeta, 6 • 43800 Valls
Tel. 977602591
cossetania@cossetania.com
www.cossetania.com

Disseny i composició: 3 x Tres

Impressió: Romanya Valls, SA

ISBN: 978-84-9034-768-3

DL T 834-2018

A Maria Cinta Clua Ferré.

*I a Juana Manchón, a Flori Pereira, als iaïos, als oncles.
A tots els que, des de la talaia imponent, m'emparen.*

La riquesa d'un home depèn de tot allò
de què aquest pugui prescindir.

HENRY DAVID THOREAU

I

Sense rumb. Així vol Joan que el vulgui la fi dels seus dies. Qui millor per a facilitar-li-ho que un cos encara sencer i fibrat, i una mar estesa, esperant les seves braçades i els puntuals xipolleigs... Fa dies que ho rumia, i l'incident de fa deu dies, en ple temporal, quan va estar a punt de deixar-s'hi la pell, l'ha fet decidir-se per complet: es vol lliurar a la mar i endinsar-s'hi. A partir d'ara, l'única cosa que l'ha de preocupar és que el destí arribi abans que ell i, sense el seu consentiment, li robi la transcendència que es mereix el seu final.

De fet, ben poca cosa el lliga a terra. Els pares, traspassats, i una germana que fa dos anys que no li parla. Cap fill ni net per tindre'n cura, tan sols algun amic de la feina i un parell de relacions inestables, més tòxiques que no pas afectives.

Algun dia, pensa, caldrà perdre de vista els parcs, les serres, les carenes, els carrers quadriculats, ja per sempre més rendit el seu cor als desencaixos de les marors i les onades, a la conveniència dels corrents. I no vol trigar gaire.

La mar, l'origen de la vida. El mateix medi que nodreix la formació del nostre cos: aigua i sal. La gravidesa. L'etapa en què la manca de gravetat ofereix, durant nou mesos, al si maternal, la versió d'una possible llibertat.

De ben petits, no reconeixem en aquelles ones incessants el primer fonament. Fan falta uns anys, per a adquirir-ne la salabror precisa, per a aprendre a surar-hi, i adonar-nos que, un cop immèrgits, la mar ens iguala. Sigui quina sigui la nostra discapacitat, tant se val que ens faltin

els braços o les cames, que siguem obesos, esquifits, nans, més o menys dotats. Ens tracta com a iguals. Mostrant-nos les delícies del món quan res encara no havia emergit.

Ara, quan la mar queda, en molts casos, tan llunyana i tothom toca de peus a terra, sembla que no hi ha més aigua que la dels torrents, la dels rierols, la de la neu desfeta, i ens mirem les platges dels fullets gairebé amb prepotència. Però, de sempre, els éssers humans ansiegen de tornar als orígens, de repetir.

Per això Joan vol endinsar-s'hi, tan al fons com sigui possible, per a quedar-s'hi. Per això segueix dormint com feia de petit, en posició fetal, perquè és així com vol donar-se a la mar, caient, ingràvid, cap a la fondària, quan les constants vitals diguin prou. No ha de ser, per a res, un viatge a la mort, sinó al solatge de la vida, a la base, a una nova i fantàstica benvinguda.

Una de les properes matinades hauria de ser la millor opció. Abans de clarejar, que ningú a la platja (un matinador, un noctàmbul) pugui donar cap senyal d'alarma; que ningú el noti a faltar, com a mínim, fins a mitja tarda. I, sobretot, amb les aigües en calma, que cap ensurt en forma d'ones, com les del temporal de fa uns dies, es pugui avançar a la seva voluntat. Fins i tot, no li fa res esperar-se fins a un altre matí amb vent de ponent, que li faciliti el corrent idoni per a internar-se ben ràpid en l'alta mar.

II

Aquest matí ha arribat, de sobte, a finals de maig, sense que Joan s'hagi pogut preparar cap atuell ni endreçar la casa. A les quatre de la matinada, la roba dels estenedors li dona el senyal que esperava. Bufa tant el vent, àvid per poder acompanyar-lo, que ja no ha pogut tornar a atendre el son.

Planxa la roba i la desa al calaix. Pren l'últim got d'aigua dolça, l'última taronja. El banyador, les xancles i un jersei, i surt precipitadament, com el lladre que s'escapa.

És dissabte. Els primers que el trobaran a faltar, els de la feina, no ho faran fins dilluns al matí. Serà una evasió més que discreta.

Llençar les claus per la claveguera és com despullar-se del tot davant un auditori expectant. A partir d'aquell moment, el passeig fins a la platja del Bogatell és cada cop més lleuger. Tot i que fa fresca i el serení de la nit encara és present, un goig indescriptible per a Joan, el de treure's el jersei i deixar-lo en un banc, descalçar-se quan ja entreveu la sorra. Fins i tot el banyador, s'hauria tret, però pateix que algun cotxe policial sorgeixi al darrer moment a recriminar-li l'acció i, consegüentment, impedeixi la fugida.

Aquesta peça de roba no és tot el que s'endú per al viatge: ha cregut que unes discretes ulleres de bany podien arrodonir el trajecte. No es vol perdre per res l'espectacle de les profunditats. Tant se val que, vist des de lluny, sembli un nedador entrenant-se per a la disciplina d'aigües obertes. Durant el trajecte, se submergirà constantment. Cal obrir els ulls a la nova realitat que ara l'acollirà.

En un dia normal, la matinada li sol assegurar un horitzó totalment escapçat. Però el vent fa que la mar s'estremeixi suaument, el suficient per a impedir-li de veure cap silueta en la llunyania. No vol per res ni un veler, ni una moto d'aigua; cap vaixell de creuer ni cap mercant que, a la gran ciutat, malbaraten l'idil·li, la línia impol·luta que separa el cel de l'aigua.

El ponent s'imposa sobre la música que deixa anar un petit iPod amb auriculars que, juntament amb el banyador i les ulleres, és la seva darrera pertinència. Fa deu anys que es va comprar aquest aparell i, des de llavors, sempre l'ha acompanyat en els seus recorreguts de natura. Fins avui.

Joan fa seva la dita de Confuci, segons la qual la música va ser feta per a harmonitzar l'home i la naturalesa. És per això que ara, davant la mar, acarat i ofert a la vegada, amb la claror que ja s'eixampla, pensa de regalar-se un comiat adequat a terra ferma. I regira en els seus records quina peça, quina cançó, podria ser la darrera, abans de deixar-se encegar per la remor marina. Remena entre les músiques diverses: piano contemporani, concerts clàssics, *lieds* romàntics, cantates barroques, boleros, algun *hit* dels 80 o dels 90... Centenars de peces barrejades en un aparell petitó. Fins que es decideix per una cançó que sempre l'ha emocionat, molt apropiada per a la magnitud del moment: *La barcheta*, de Reynaldo Hahn.

Són dos quarts de set del matí quan el baríton Gérard Souzay resol amb contundència la darrera tornada de la cançó. L'iPod s'ha quedat engegat a la sorra, mentre Joan entra en una aigua que, tot i el ponent, no està gaire revolta.

Fins que la bateria aguantí, el dispositiu abocarà el seu so sense interrupció per tal de seduir un nou amo, un nou oient. Qui sap si tindrà la sort de caure en les mans d'una ànima sensible, de les que acudeix davant la mar, a l'alba, a meditar, a fer ioga o, simplement, a badar. Tant de bo no el reculli abans un dels detectors de metalls que de bon matí acaronen la sorra a la recerca d'objectes personals del despistat de torn, i que sigui venut, entre ferralla, per quatre calerons.

Ni una cosa ni l'altra. Finalment, l'aparell se l'apropia una parella que torna de festa caminant per la sorra, frisa per rebolcar-se en un jaç, a vessar els darrers ímpetus de la nit. Abans, però, un darrer cigarret a l'espigó mentre surt el sol i sona *Holiday*, dels Scorpions. Ben lluny, reptant l'horitzó, els sembla distingir (coses dels psicotròpics, segurament) una silueta humana que amb l'ajut del vent neda mar endins.

III

Ningú millor que Joan entoma aquesta primavera que avui es dreça, brillant. El sol ixent s'atura un moment a enlluernar les seves braços i els seus esquixos abans d'enlairar-se del tot. Porta mitja hora nedant, canviant de l'estil braça al de papallona, al de crol. El vent ha minvat, la mar s'ha assossegat força.

Ben lluny queda el temporal de fa unes setmanes, quan la mar es va prestar a transgredir tots els lliminars, fins i tot el d'intentar empassar-se Joan. L'onatge era tan poderós que semblava que havia d'entrar fins al menjador de casa. Ell se sentia cridat per la remor, per les ones de tres i quatre metres que s'obren i es tanquen, voluptuoses, com en una constant inauguració. Es negava a perdre el compte del seu bany diari, tot i que ja ho sap (ho sap tothom) que, quan hi ha temporal, no s'ha d'entrar a l'aigua. Però no podia obviar la crida.

A més, a Joan li resulta del tot encisador nedar entre les ones quan aquestes són gegants. Se sent com si circulés per una vall líquida i mo-vedissa, amb cims tan alts que t'impedeixen de veure la vora. Com si estigués molt, molt endins, en alta mar.

Una tarda de maig plujosa, amb la sorra humida i freda, no era el millor al·licient per a gaudir de la platja. Hi havia hagut més incidències meteorològiques en aquells dos darrers dies que en tota la primavera. Al matí, la marató anual havia pessigollejat la ciutat d'atletes soferts. Al migdia, es va girar encara més mal oratge i és per això que la tarda ja es recloïa entre l'escumera de les onades immenses, la que apuntalava la poca claror que li quedava al dia.

Joan va entrar a l'aigua sol, com gairebé sempre en les temporades que no són pròpiament de bany, capbussant-se en el rompent de les ones, fins a accedir a un punt relativament separat de la platja de la Nova Icària. Les ones es van anar fent, però, cada cop més grans, i el van anar allunyant de la vora.

Una sensació de pànic, quan arriba el moment que amb prou feines pot respirar, quan un seguit d'onades constantment el submergeixen, i la platja queda cada cop a més distància. La impressió sobtada que potser d'allí ja no en sortirà, que el futur de la seva existència ja no depèn d'ell, només de la fúria de la mar. L'única presència humana que distingia allà a la sorra era la d'un home amb banyador blau que s'ho mirava tot, també el xipolleig delirant del nedador, amb indolència.

Però, quan més defallia Joan, i ja estava a punt de cridar socors al personatge de la platja, les onades es van prendre de sobte un respir, i ell aconseguí escapar-se de les seves urpes nedant ràpid, amb les poques forces que li quedaven, cap a la vora.

Es va asseure a l'arena i va alenar fort durant dos minuts, intentant no pensar en res. Els gavians suspesos en el cel, reptant la ventada, semblaven més rapinyaires que mai. S'incorporà. L'alleujament i un cert orgull van fer que no comentés res al banyista, quan passà per davant seu. Potser per a donar-li, a aquell moment tan crucial, una impressió de normalitat que lligava perfectament amb el semblant desinteressat d'un senyor en banyador que bada davant la violència de la mar.

Joan recollí la seva roba i tornà sense pressa a una casa que ja no el confiava, amb una sensació de total desengany. Més que espantat, estava ofès. Impregnat de sal, de sorra, del vent, del solet que s'endevina i que es retira, del cel ennuvolat. Tot allò que dona sentit a la seva vida va estar a punt d'arrabassar-se-la. D'encobrir un gran desencís.

La veritat és que hauria estat una mort ridícula, tan a prop de la vora, dels curiosos que, un centenar de metres més enllà, des d'una terrassa del passeig o des de l'establiment de menjar ràpid, feien fotos del temporal. Molt poc seriós que la mar retornés el seu cadàver a l'instant, com una màquina expenedora. Una mort indigna d'una existència que ell creu tan roent.

Perquè Joan sempre ha volgut una fi transcendental, lluitant en alta mar fins al darrer moment contra el mal oratge; lluny, molt lluny, de les

mirades dels banyistes de les platges. Que es tardessin setmanes, mesos, anys, a recuperar el seu cos valent. Que un halo de misteri revestís el succés i impregnés tot el procés de la troballa de les seves restes, com les d'un vaixell del segle XVII desaparegut al bell mig de l'Atlàntic.

Aquesta expressió, *rescatar el cos de les aigües*, no la pot tolerar. Ni ell ni, se suposa, la mar. No és rescatar-lo, és incomplir les decisions del destí. No és just: a l'onada li usurpen allò que tant li ha costat d'atreure i de fer seu. Hauria de ser ella la que completés tot el procés, procurant d'esmicolar a poc a poc la carn, fent-ne menja exquisida per als peixos més petits, foragitant les queixalades de les tintoreres. Veure com els petits encenalls d'aquell cos que va ser rauxa i passió s'integren delicadament en el fons marí.

Abans de tombar la cantonada, Joan va fer un darrer esguard a la mar traïdora i allí a la vora seguia, impassible, l'home del banyador blau...

El temporal va durar encara uns quants dies. Joan va assistir a l'espectacle dels vents: primer el de llevant i després el de xaloc, el migjorn i el garbí, s'alternaven aplicadament. Va gaudir, finalment, amb l'arc de Sant Martí que sempre s'entreveu, fugaç, en l'aigua que surt polvoritzada quan el ponent xoca contra les ones.

Cada cop que bufa l'aire, però, torna la por a les mestralades que la mare li va transmetre. El record de les sortides precipitades, al vespre, quan el pare no hi era, a la casa dels iaïos, molt més arrecerada que la seva. A l'hora de sopar, el vent s'enfurismava fins a convertir una nit d'hivern en més negra del que la preveïen. Les persianes i les portes mal tancades batent sense descans no remetien precisament a una nit de somnolència i de descans, sinó més aviat a un terrat curull de llindars perillosos. I tots tres (la mare, la germana i ell) abandonaven la llar com qui fuig d'una guerra.

Joan odia haver de vestir el vent, a contracor, d'un perill que el despulla de la bellesa que li correspon. Perquè ell sap que el mestral es va inventar per a despertar-nos, per a alertar-nos que existim, com una gran aspiradora que, alenat, fa dissabte per carrers, places, platges i boscos. Un pinzell que realça els tons, de vegades esllanguits, del blau del cel.

Per una banda, sent com cada esbufec del vent és una glopada de records. Però també invita el seu cos, per aquella temor heretada, a estar

sempre en guàrdia davant la seva presència. O la dels seus indicis, el dia abans, amb aquelles celles de núvols que delaten el front de les serres i dibuixen les fites perfectes de la seva infantesa.

Ara, però, després de tants d'anys, per poc vent que es giri, vingui d'on vingui, no veu l'hora de sortir al carrer. Atendre'l com l'estaca rovellada i delerosa que sempre ha estat enclavada al camp, veient passar les vides i les nissagues.

Sentir queixar-se els arbres més alts, com ajunten les ramades per protegir-se de la ventada, l'escàndol d'un bosc normalment tan discret. Deixar-se empentar pels bufits, caure a terra per una sotragada, aixecar-se, recaure... Llançar-se a l'aigua o a l'arena, al constant desafecte. Caure lliurement, com les taronges badades o les fulles madures dels roures, sense esma ni direcció.

IV

Joan se sent àgil, lleuger. Ja ha avesat el cos a la temperatura de l'aigua. De tant en tant, quan sent la remor d'alguna avioneta o d'alguna embarcació lleugera, es capbussa ben avall. Encara distingeix el fons, però cada cop més i més lluny. Sota l'aigua observa perfectament les evolucions dels gavots, unes aus marines que costa de veure a la costa, i compta les captures que fan, els burrets i les petites mòlles que intenten en va sortir dels seus becs goluts.

En cap moment se li ha acudit de mirar enrere, potser per no espantar-se abans d'hora. Però, finalment, com que això és el que menys el preocupa, aprofita per girar-se cap a la platja i nedar d'esquena una estona. De tant en tant aixeca una mica el cap per veure com s'allunyen els edificis costaners. La boirina que a primera hora supura de la superfície i que tapa a poc a poc les siluetes urbanes afavoreix encara més aquesta sensació de plena dissidència.

Quan, al cap de deu minuts, torna a l'estil de nedar inicial i reprèn l'esguard mar endins, se sorprèn de trobar companyia. No hi comptava, a veure ningú en aquelles hores. Just uns trenta metres al davant, una dona enfundada en un vestit de neoprè descansa asseguda en una taula de surf de rem. Sembla que, esperant onades més generoses, se l'ha emportada el corrent cap a dins.

Tan estranyada i, per què no dir-ho?, alleugerida, de coincidir amb un nedador en alta mar, la trobada li ha servit a la dona per relativitzar el seu patiment creixent.

—Bon dia. Què! Nedant una mica? Doncs no estic tan lluny de la platja com pensava...

La dona veu en aquell nedador, que el seu neguit alleujat ha transformat de cop i volta en banyista, un heroi fet a mida. I el convida a pujar a la taula perquè el nota una mica cansat.

Encara no són les vuit del matí. El sol s'uneix a la festa i aporta una escalfor exigua, però suficient. Joan, contra tot pronòstic, és assegut, obert de cames, en un dels dos extrems d'una taula de surf. A l'altre, en la mateixa posició, una dona bonica, de cabell morè i curt, més o menys de la seva edat. Amb la sina realçada pel neoprè ajustat i uns ulls verds que es miren l'home de fit a fit, mentre comparteixen avellanes i pinyons perduts en una de les butxaques del vestit. El seu nom, a l'alçada del moment: Marina.

La combinació de les lletres del seu nom li recorda a Joan una dita de la mare: *Qui matina fa farina!* El matí li ha ofert una cita inesperada amb la vida, de darrera hora. Per més que ho vulgui, no hi ha manera de foragitar els mals pensaments. Els que l'arrapen a un vigor restablert, a la sensació que s'ha tret, en definitiva, un pes del damunt.

I és que no pot evitar anhelar de ser de nou a terra ferma i donar forma a aquell desig que té tan a la vora. Per això, un cop consumat l'esmorzaret, la seva persona reviscola i es converteix en un motor que, subjectant la taula per la popa, amb un moviment compassat de cames, és el complement ideal a les remades enfervorides de Marina per assolir novament la platja llunyana. Joan no té ulls per a res més: el balanceig dels múscles de la dona, dels malucs, de les natges, la mirada breu que ella es permet de fer-li cada cop que el rem arriba enrere del tot. El xipolleig dels peus de Joan pren un ritme delirant, d'un desfici renascut.

És aquest mateix frenesí, totalment compartit, el que els empeny a córrer per la sorra quan tot just toquen a terra, rumb a la furgoneta de Marina, aparcada al passeig. A la part del darrere, fosca i sense finestres, les primeres investides de la passió remetent a comptes pendants dels dos cossos que prou s'estalviaran de verbalitzar, de moment. La salabror de la carn multiplica l'excitació, que no sap de fronteres, només la pausa d'una curta migdiada. L'honor de les pells regalima sense descans.

És gairebé ja fosc quan surten novament a la platja per a dutxar-se i enfundar-se una muda, i comprometre's a una cervesa a la terrassa més

propera. Quan ella es disculpa per anar al lavabo, Joan mira la darrera mar, esllanguida de colors. Adverteix el parell d'esparvers de cada vespre, sobrevolant la costa, esperant els ocells petits que arriben de l'est, tan cansats que es converteixen en una presa ben fàcil.

Es pregunta on seria ara si no hagués topat amb la dona, si encara seguiria amb vida. Marina. Quina paradoxa...